

תוכן עניינים

2טיוטת תקנות
2 א. שם התקנות המוצעות
2 ב. מטרת התקנות המוצעות והצורך בהן
2 ג. להלן נוסח טיוטת התקנות המוצעות:
3טיוטת תקנות הירושה (תיקון מס'...), התשע"ח-2018
3 תיקון תקנה 6
3 תיקון תקנה 9
4 תחילה ותחולה
4 הוראות מעבר
5 דברי הסבר

טיוטת תקנות

א. שם התקנות המוצעות

תקנות הירושה (תיקון מס'...), התשע"ח-2018

ב. מטרת התקנות המוצעות והצורך בהן

מטרת התקנות המוצעות היא להקים מאגר אליו ייסרקו צוואות המופקדות ברשם לענייני ירושה, אשר ישמש כמאגר גיבוי אלקטרוני, וזאת לאותם מקרים כאמור בהם מקור הצוואה הקשיח שהופקד אבד, ניזוק או הושמד. מוצע, כי בכל הליך הפקדה יסרקו עובדי הרשם לענייני הירושה את הצוואה לעיני המצווה. הצוואה תישמר במדיה דיגיטלית כגיבוי. ככל שהצוואה המקורית נשמרה אצל הרשם לענייני ירושה והתקיימו התנאים לפתיחת הצוואה כאמור בסעיף 9 לתקנות יפתח הרשם לענייני ירושה את הצוואה המקורית ולא את הקובץ הסרוק.

ג. לחלן נוסח טיוטת התקנות המוצעות:

טיוטת תקנות מטעם משרד המשפטים :

טיוטת תקנות הירושה (תיקון מס'...), התשע"ח-2018

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 73ד, 76 ו-160 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965 (להלן-החוק), אני מתקינה תקנות אלה :

1. תיקון תקנה 6 בתקנה 6 לתקנות הירושה, התשנ"ח-1998 (להלן – התקנות העיקריות) :

(1) בתקנת משנה (ב), הסיפה החל במילים "כשהיא המעטפה סגורה" תימחק.

(2) לאחר תקנת משנה (ב), יבוא :

"(ב1) הצוואה תיסרק באמצעי אלקטרוני והעתק ממנה יישמר כמסר אלקטרוני כהגדרתו בחוק חתימה אלקטרונית לשם גיבוי הצוואה המקורית".

(3) במקום תקנת משנה (ג) יבוא :

"(ג) המעטפה תיסגר במעטפה סגורה וחתומה בשעווה או באמצעי אחר הדומה לכך במהותו, ובחותמת הרשם לעניני ירושה; על המעטפה יצוינו, פרטי זהותו ומענו של המפקיד, תאריך ההפקדה ובפני מי נעשתה הצוואה ככל שהדבר ידוע ויחתמו עליה הרשם לעניני ירושה והמפקיד; הקובץ המכיל העתק סרוק של הצוואה הסרוקה יוצפן וייחתם דיגיטלית בחתימה אלקטרונית מאובטחת; לעניין זה, "חתימה אלקטרונית מאובטחת" – כהגדרתה בסעיף 1 לחוק חתימה אלקטרונית, התשס"א-2001".

(4) בתקנת משנה (ו), בסופה, יבוא "והקובץ המכיל את הצוואה הסרוקה יימחק לצמיתות ממחשבי הרשם לעניני ירושה".

2. בתקנה 9 לתקנות העיקריות, אחרי תקנת משנה (ב) יבוא :

"(ג) נודע לרשם לעניני ירושה על מותו של המצווה כאמור בתקנת משנה (א), והצוואה המקורית שהופקדה הושמדה, הושחתה או שלא ניתן לאתרה, יפתח הרשם את הקובץ האלקטרוני המכיל את הצוואה הסרוקה, ויפעל כאמור בתקנה 9";

- תחילה ותחולה 3. תחילתן של תקנות אלה שישה חודשים ימים מיום פרסומן והן יחולו על צוואות שהופקדו לאחר יום התחילה.
- הוראות מעבר 4. (1) צוואות אשר הופקדו אצל רשם הירושה החל מיום 1.9.1998 ועד ליום התחילה וכן צוואות שהופקדו בבתי המשפט לפני מועד זה אשר הועברו לרשם לענייני ירושה, ייסרקו באמצעי אלקטרוני, יוצפנו, ייחתמו בחתימה מאובטחת ויישמרו כמדיה דיגיטלית אלא אם כן ביקש המצווה, שצוואתו לא תיסרק או כי הוא מבקש לקבל את הצוואה בחזרה; בקשה כאמור תוגש לרשם בכתב או באמצעות דואר אלקטרוני.
- (2) הרשם לענייני ירושה יפרסם הודעה לציבור כי מי שהפקיד צוואה עד ליום התחילה רשאי לבקש תוך שלושה חודשים מיום פרסום ההודעה (להלן – המועד הקובע), שצוואתו לא תיסרק או כי הוא מבקש לקבל את הצוואה בחזרה; לא הגיש המצווה בקשה כאמור תוך המועד הקובע, תיסרק הצוואה.
- (3) פרסום כאמור בפסקה (2) ייעשה בשני עיתונים יומיים בשפה העברית וכן בעיתון בשפה הערבית ובעיתון בשפה הרוסית והאנגלית, ובאתר האינטרנט של הרשם לענייני ירושה;
- (4) סריקת צוואה כאמור בפסקה (2) תיעשה בפיקוחו של עובד שהוסמך לשם כך על ידי הרשם לענייני ירושה;
- (5) הממונה הארצי רשאי לקבוע כללים לעניין אופן סריקת צוואות, הצפנתן, חתימתן ושמירתן במדיה דיגיטלית.

ב _____ התשע"ח
(ב _____ 2018)

איילת שקד
שרת המשפטים

(חמ _____ 3-)

דברי הסבר

סעיף 21 לחוק הירושה¹ (להלן: "החוק"), ותקנה 6 לתקנות הירושה² (להלן: "התקנות"), מאפשרים לכל אדם החפץ בכך, להפקיד את צוואתו בלשכות הרשם לענייני ירושה, במעטפה סגורה וחתומה. הצוואה נשמרת ורק המצווה עצמו יכול לקבל אותה בחזרה, עד יום מותו. עובדת עשיית הצוואה, תוכנה ועצם הפקדתה, נשארים חסויים כל זמן שהמצווה בחיים. החוק מורה כי צוואה שהופקדה ונשמרה בפקדון אצל הרשם לענייני ירושה מהווה ראיה לכאורה שהאדם הנקוב בה כמצווה אכן עשה את הצוואה וכי הצוואה נעשתה לכל המאוחר ביום ההפקדה. על פי הקבוע בתקנות, מחויב הרשם לענייני ירושה, בעת שנודע לו על מותו של מצווה, לפתוח את מעטפת ההפקדה ולמסור הודעה בדואר רשום לזוכים על פיה.

האפוטרופוס הכללי בהיותו הממונה הארצי לענייני ירושה מנהל מרשם ארצי של צוואות שהופקדו בלשכות הרשם לענייני ירושה וכן של צוואות שהופקדו בבית המשפט טרם חקיקת תיקון מס' 9 לחוק, אשר הועברו לרשם לענייני ירושה. כך למשל, בשנת 2015 הופקדו 4,747 צוואות ברשם הירושה ובשנת 2016 הופקדו כ- 5,494 צוואות. משנת 1998 (היא השנה שבה הוקם מוסד הרשם לענייני ירושה) ועד היום הופקדו כ- 55,398 צוואות בכל לשכות הרשם לענייני ירושה, בנוסף לצוואות שהועברו, כאמור, מבתי המשפט השונים.

הפקדת הצוואה בלשכת הרשם לענייני ירושה צריכה להבטיח את רצון המצווה, באופן שלא יינתן צו ירושה או צו קיום צוואה לאחר מותו מבלי שתינתן התייחסות לצוואה שהשאיר. עם זאת, נראה כי מבחינה פרקטית, הפקדה פיזית של הצוואה אינה מספקת בעידן המודרני, ונדרש לה גיבוי אלקטרוני. זאת משום שכיום, במקרים כמו שריפה, הצפה או אסון טבע דוגמת רעידת אדמה, לצוואות אשר מופקדות אצל הרשם לענייני ירושה אין גיבוי. עניין זה עלה גם בדוח מבקר המדינה בנושא: "הטיפול בנושא ירושות וצוואות"³. מצב דברים זה, אינו ראוי ועלול לפגוע ברצון המנוח ובמימוש רצונו.

לאור האמור, מוצע לחקים מאגר אליו ייסרקו צוואות המופקדות ברשם לענייני ירושה, אשר ישמש כמאגר גיבוי אלקטרוני, וזאת לאותם מקרים כאמור בהם מקור הצוואה הקשיח שהופקד אבד, ניזוק או הושמד. מוצע, כי בכל הליך הפקדה יסרקו עובדי הרשם לענייני הירושה את הצוואה לעיני המצווה. הצוואה תישמר במדיה דיגיטלית כגיבוי. ככל שהצוואה המקורית נשמרה אצל הרשם לענייני ירושה והתקיימו התנאים לפתיחת הצוואה כאמור בסעיף 9 לתקנות יפתח הרשם לענייני ירושה את הצוואה המקורית ולא את הקובץ הסרוק.

יובהר כי מאגר הצוואות הסרוקות לא יהיה חשוף לגורם כלשהו ותישמר פרטיותם של המצווים. הכוונה היא לבנות מנגנון מחשובי שלא יאפשרו עיון בצוואות לגורם כלשהו עד לקבלת אינדיקציה ממרשם האוכלוסין על פטירתו של המצווה. היינו רק לאחר שיתקבל חיווי ממוכן ממחשבי רשות האוכלוסין כי המצווה הלך לעולמו יתאפשר לפתוח את הקובץ הסרוק.

מוצע אפוא לתקן את תקנות 6 ו-9 לתקנות הירושה, באופן שיאפשר סריקה אלקטרונית של צוואות ויצירת מאגר גיבוי כאמור.

¹ חוק הירושה, תשכ"ה-1965;

² תקנות הירושה, תש"ח-1998;

³ ראה לעניין זה עמ' 1119 לדו"ח שנתי 66 מבקר המדינה (2016).

במקרה בו מפקיד הצוואה יבקש לקבל את צוואתו בחזרה בהתאם להוראת תקנה 6 (ו) לתקנות יימחק גם קובץ הגיבוי האלקטרוני המצוי במחשבי הרשם לענייני ירושה. מוצע אפוא להוסיף בתקנת משנה 6(ו) כי הקובץ המכיל את הצוואה הסרוקה יימחק לצמיתות ממחשבי הרשם לענייני ירושה. ברם עצם פעולת ההפקדה, החזרת הצוואה למפקיד ופרטי תשלומי האגרות שבוצעו לא ימחקו ממחשבי הרשם לענייני ירושה.

ההסדר המוצע יחול על הפקדת צוואות שיופקדו החל מיום כניסת התקנות לתוקף. אולם כדי להבטיח את קיום רצון המצווים שהפקידו את צוואתם טרם כניסת ההסדר לתוקף וצוואתם לא נסרקה מוצע לקבוע הסדר ספציפי לסריקת הצוואות שכבר הופקדו. ההסדר מאזן בין הרצון להבטיח את קיום רצון המצווה ובין כיבוד רצון המצווה לפרטיות ולשמירה על צוואתו בסוד. על כן מוצע להוסיף הוראות תחולה ומעבר אשר יאפשרו למפקיד הצוואה למשוך את הצוואה המופקדת או להודיע לרשם הירושה כי הוא מבקש שלא לסרוק את צוואתו בידועו כי אין לצוואה המופקדת גיבוי. ככל שהמצווה לא מסר הודעה כלשהי תוך 90 יום מיום פרסום ההודעה לציבור, תיפתח המעטפה שבה הופקדה הצוואה ותסרק לצורכי גיבוי. מיד לאחר סריקתה תוחזר הצוואה המקורית להפקדה. יצוין כי ההסדר המוצע יחול על כל הצוואות המופקדות אצל רשם הירושה לרבות צוואות שהופקדו בבית המשפט השונים טרם הקמת מוסד הרשם לענייני ירושה בשנת 1998.